

KÜLTÜREL YETKİNLİK KENDİNİ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ: TÜRKÇEYE UYARLANMASI, GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Şerif UZUNASLAN¹
Elif GÖKÇEARSLAN²

Öz

Bu çalışmada, Leung ve Cheung (2013) tarafından geliştirilen “ASK Cultural Competency Self-Assessment Scale” adlı ölçek, ölçeğin geliştiricilerinden gerekli izinler alınarak Türkçeye uyarlanmıştır. Çalışma grubunu sosyal hizmet alanında aktif olarak çalışan 246 sosyal hizmet uzmanı oluşturmaktadır. İç tutarlılık katsayısı (Cronbach’s alpha) ölçek bütünü için 0,952; tutum değerlendirme boyutu için 0,875; beceri değerlendirme boyutu için 0,864 ve bilgi değerlendirme boyutu için 0,926 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik işlemlerini sağlamak amacıyla %27’lik alt ve üst gruplar arasındaki farklar incelenmiştir. Yapılan çözümlemede (t (130):21,93, p<.01) alt ve üst gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılıklar bulunduğu gözlenmiştir. Faktör yapısının belirlenmesinin ardından orijinal ölçeğe uyumunun incelenmesi amacıyla, doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Çözümlenmeler sonucunda, X2 değerinin serbestlik derecesine oranının istenilen aralıkta olduğu (X2/sd= 3,94), ölçeğin uyum indekslerinin istenen aralıkta olduğu (TLI: 0,982; CFI:0, 980, GFI: 0,985, RMSEA: 0,067) görülmüştür. Ölçeğin, sosyal hizmet uzmanlarının, alan öğrencilerinin ve diğer insani hizmet sunan meslek elemanlarının kültürel yetkinlik açısından kendilerini değerlendirme durumlarını belirlemede kullanılabilecekleri, geçerli, güvenilir bir araç olduğu değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Hizmet, Kültürel Yetkinlik Kendini Değerlendirme Ölçeği, Geçerlilik, Güvenirlik, Müracaatçı

¹ Arş. Gör. Dr., Fırat Üniversitesi, İ.İ.B.F., Sosyal Hizmet Bölümü, E-Posta:serifuzunaslanfb@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9242-3128

² Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, E-Posta: elifgokcearslan@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8627-5985

UZUNASLAN, Ş., GÖKÇEARSLAN, E. (2022). Kültürel Yetkinlik Kendini Değerlendirme Ölçeği: Türkçeye Uyarlanması, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 22(55), 211-226. DOI:10.21560/spcd.vi.1020010

ASK CULTURAL COMPETENCY SELF-ASSESSMENT SCALE: ADAPTATION TO TURKISH, VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

Abstract

In this study, the scale named “ASK Cultural Competency Self-Assessment Scale” developed by Leung and Cheung (2013) was adapted to Turkish by obtaining the necessary permissions from the developers of the scale. The working group consists of 245 social workers actively working in the field of social work. The internal consistency coefficient calculated as 0,952 for the whole scale. Cronbach's alpha values calculated as 0,875 for the attitude evaluation dimension, 0,864 for the skill assessment dimension and 0,926 for the knowledge assessment dimension. The differences between the 27% lower and upper groups were examined in order to ensure the reliability procedures. In the analysis it was observed that there were statistically significant differences between the lower and upper groups ($t(130):21,93, p<,01$). After determining the factor structure, confirmatory factor analysis was conducted to examine the compatibility with the original scale. As a result of the analysis, it was noticed that the ratio of the χ^2 value to the degree of freedom is in the desired range ($\chi^2 / sd = 3,94$), and it was observed the fit indices of the scale are in the desired range (TLI: 0,9822; CFI: 0,980, GFI: 0,985, RMSEA: 0,067). The scale is considered to be a valid, reliable tool that can be used to determine the self-assessment status of social workers, field students and other humanitarian professionals in terms of cultural competence.

Key Words: *Social work, ASK Cultural Competency Self-Assessment Scale, Client, Validity and Reliability*

GİRİŞ

Küreselleşme, savaş, iklim, sağlık, eğitim ve daha birçok nedenden dolayı yaşanan uluslararası göç 20. yüzyılın sonundan itibaren dünya çapında daha yoğun şekilde yaşanmaktadır. Bu durum toplumları gün geçtikçe çok kültürlü ve çok çeşitli hale getirmektedir. Türkiye’de ise 2011 yılında Suriye’den gelen son göçle birlikte nüfusundaki kültürel ve etnik nüfus çeşitliliği artmıştır. Türkiye’de ikamet eden göçmen ve mülteci sayısı 5 milyon 678 bin 800 kişiye ulaştığı tahmin edilmektedir (DESA, 2019). Değişen bu yapı, birçok meslekte olduğu gibi sosyal hizmet mesleği için de mevcut müracaatçı çeşitliliğine ve farklı kültürlere yönelik uygun hizmet sunma gereksinimini ortaya çıkarmaktadır. Bu durum insani hizmet sunumlarında müracaatçının ve toplumdaki diğer halkların kültürlerini anlamının önemini ortaya koymaktadır (Uzunaslan ve Gökçearslan, 2019). Kültür; duygu, düşünce, davranış, dil, iletişim becerileri, alışkanlıklar, inançlar ve değerleri kapsayan bütüncül bir insan davranış kalıbı olarak tanımlanmaktadır. Kültür, bir grubun ve topluluğun içindeki üyeler arasında anlamlar, değerler yaratmakta ve iletmektedir (Geertz, 2010). Üyelerine dünyayı görmeleri için özel bir mercek sunmaktadır. Aynı zamanda kültür bireyin yardım arayışını, sağlığa ve hastalığa bakışını, tedavi anlayışını, iyilik durumunu, inanç sistemini, insani hizmetleri kullanmaya yönelik davranışlarını ve tutumlarını etkilemektedir (Olsen, Bhattacharya and Scharf, 2006). Kültür, bu kapsamda bir insani hizmet alanı olan sosyal hizmete yönelik bireylerin yaklaşımlarını da etkilemektedir. Bu nedenle, sosyal hizmet uzmanları müracaatçıyla ilgili değerler ve inançlar dahil olmak üzere müracaatçının dahil olduğu kültürel bağlamı anlaması, sunulan hizmetleri bu doğrultuda uygun şekilde yönetebilmesi ve desteklemesi gerekmektedir (Levin-Keini and Shlomo, 2017). Sosyal hizmet uzmanları farklı kültürel geçmişlere ve değerlere sahip çokkültürlü müracaatçıların uygulama sırasında karşılaştıkları önyargı, ayrımcılık ve engelleri iyileştirerek, eşitsizliği azaltmak için sorunsuz bir şekilde etkileşime girmesi önemlidir (Nguyen and ark., 2020). Ayrıca farklı kültürleri kabul edip anlaması gerekmektedir. Bu, kültürel yetkinliğe sahip sosyal hizmet uzmanına duyulan ihtiyacı da ortaya koymaktadır (Feize, 2015; Alizadeh and Chavan, 2016). Birey, grup ve topluluklara dair kültürel yetkinlik eksikliği onlara yönelik savunuculuk, hizmet sunumu, güçlendirme ve destekleme becerilerini engelleme bilmektedir.

Kültürel yetkinlik, toplumsal çeşitlilik konusunda farkındalık, duyarlılık ve bilgili bir şekilde çalışma becerisi kazandırmaktadır. Amerikan Sosyal Hizmet Uzmanları Ulusal Birliği'ne (NASW, 2015) göre kültürel yetkinlik; bireylerin, sistemlerin, kültürlerin, dillerin, sınıfların, ırkların, etnik geçmişlerin, dinlerin ve diğer çeşitlilik faktörlerinin üyelerine saygıyla ve etkili bir şekilde karşılık verme süreci anlamına gelmektedir. Bir diğer yaygın tanıma göre ise kültürel yetkinlik; bireylerin, kurumların ve hizmet sunum sistemlerinin çokkültürlü durumlarda etkili bir şekilde hizmet sunmasını sağlayan uyumlu davranışlar, tutumlar ve politikalar kümesidir (Cross, 1989). Kültürel yetkinliğe sahip sosyal hizmet uzmanları kültür, etnik köken, toplumsal cinsiyet ve farklı cinsel yönelimler ile ilgili konulara duyarlıdır ve etkili iletişim becerileri, kültürel koşullar hakkında kabul edilebilir düzeyde bilgiye sahip olması beklenmektedir (Edwards, 2016). Kültürel yetkinlik; sosyal hizmet, tıp, hemşirelik, psikoloji gibi insani hizmet alanlarının yanı sıra işletme, pazarlama ve uluslararası ilişkiler gibi diğer akademik alanlarda da önemli bir kavram olarak kabul edilmekte ve gerekli olduğu belirtilmektedir (Henderson and ark., 2018). Etik ve etkili hizmet sağlamanın önemli bir faktörü olarak kabul edilmektedir. Kültürel yetkinlik kapsamında sosyal hizmet uzmanlarından; öz farkındalığa, kültürel farkındalığa, diğer kültürleri anlamak için kültürel bilgiye, kültürel farklılıklara saygı duymak ve kabul etmek için kültürel duyarlılığa ve değerlere, kültürler arası iletişim becerilerine ve eleştirel yaklaşıma sahip olmaları istenmektedir (Rosen and ark., 2017). Bu kapsamda sosyal hizmet eğitiminin çokkültürlü müfredatı kapsayacak şekilde sosyal hizmet öğrencilerinin ve uzmanlarının kültürel yetkinlik konusunda güçlendirilmesi ve desteklenmesi önemli görülmektedir (Akarçay Ulutaş, 2020; Arat and Kerelian 2017). Fakat sosyal hizmet uzmanlarının ve öğrencilerinin ihtiyaç duyduğu kültürel yetkinliğin kazandırılması için gerekli olan müfredat ve program geliştirmenin yanı sıra kültürel yetkinlik düzeyini belirleyen ve değerlendiren ölçme araçlarının geliştirilmesi de gerekmektedir (Jani and ark., 2016; Simmons and ark., 2008). Çokkültürcü sosyal hizmet, baskı karşıtı sosyal hizmet, eşitlik ve çeşitlilik, uluslararası sosyal hizmet gibi derslerin öğrenme çıktısı olarak gelişmesi beklenen kültürel yetkinliği ölçmek için bir ölçme aracının geliştirilmesi ve uyarlanması önemlidir (Abe, 2019; Shaikh, 2018; Sousa and Almeida 2016; Nadan, 2016; Lum, 2010; Nayalund, 2006). Şimdiye kadar sosyal hizmet

öğrencilerinin kültürel yetkinlik düzeyini değerlendirmek için yurtiçinde doğrudan sosyal hizmet alanında kullanılmak üzere geliştirilmiş ya da uyarlanmış bir ölçme aracı bulunmamaktadır. Bu nedenle bu çalışma, kültürel yetkinlik kavramına ve bileşenlerine dayalı olarak Türkiye'nin çokkültürlü toplumsal yapısını dikkate alan sosyal hizmet uzmanlarının ve öğrencilerinin kültürel yetkinlik düzeylerini belirleyen, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı uyarlamayı amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu, 2019-2020 yılında Türkiye'nin farklı illerinde ve farklı sosyal hizmet alanlarında aktif olarak çalışan en 5 yıllık sosyal hizmet alan tecrübesine sahip olan ve çalışmaya gönüllü olan 93 erkek, 153'ü kadın olmak üzere 246 sosyal hizmet uzmanı oluşturmaktadır. Tarama modeliyle gerçekleştirilen çalışmada örneklem belirlerken ölçek madde sayısı dikkate alınmıştır. Buna göre ileratürde uygun bulunan ölçek madde sayısının 10 katı olan 246 katılımcıya ulaşılmıştır. Google form üzerinden hazırlanan veri toplama araçları katılımcıların mail adresleri üzerinden iletilmiştir. Katılımcıların demografik bilgilerine göre elde edilen genel istatistikler ise şu şekildedir; katılımcıların yaş ortalaması 31,40'tır (ssapma: 10,46, min:20, max:70, range:50). Katılımcıların cinsiyet durumu; %62'si kadınlardan, %38'i ise erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların eğitim durumu; %74'ü lisans mezunu iken, %18'i yüksek lisans, %8'i doktora mezunudur. Katılımcıların yaş durumu; %57'si 30 yaş ve altında iken, %20'si 30-39 yaş aralığında, %23'ü 40 yaş ve üzerindedir. Katılımcıların mesleki deneyim durumu; 5 yıllık deneyimiyle en az deneyime sahip olanlar %57, 6-10 yıl arası deneyimi olanlar %15, 11-20 yıl arası deneyimi olanlar %11, 21 yıl ve üzeri en fazla deneyime sahip olanlar %17'dir. Katılımcıların farklı kültürden müracaatçıyla eşleşme durumu; Hiç eşleşmeyen %22, nadiren eşleşen %33, bazen eşleşen %28, sık sık eşleşen ise %17'dir. Katılımcıların ikamet durumları; %29'u İç Anadolu bölgesi katılımın en fazla olduğu bölge, %24 Doğu Anadolu bölgesi, %15, Akdeniz bölgesi, %10, Marmara bölgesi, %10, Güney D. Anadolu bölgesi, %9 Karadeniz bölgesi, Ege bölgesi katılımın en az olduğu bölgedir (%3). Katılımcıların Türkiye'nin beş farklı coğrafi bölgesine dağıldıkları görülmektedir. Katılımcıların yabancı bir

dil bilme durumları; yabancı bir dil bilenler %55, yabancı dil bilmeyenler ise %44'tir. Katılımcıların çalışma alanlarına göre dağılımı; %22'si göç alanında çalışırken, %78'i göç alanı dışında farklı sosyal hizmet alanlarında çalışmaktadır.

Veri Toplama Aracı

ASK Cultural Competency Self-Assessment Scale (*Kültürel Yetkinlik Kendini Değerlendirme Ölçeği*) adlı ölçek, Leung and Cheung (2013) tarafından geliştirilmiş olup, katılımcıların kültürel yetkinlik durumlarını değerlendirmek amacıyla kullanılmaktadır. ASK aracının güvenilirliğini incelemek için tutum-beceri-bilgi alanlarında bir dizi iç tutarlılık güvenilirlik testi yapılmıştır. İlk olarak, 97 bileşik ASK maddesi, eksik verilerin liste bazında silinmesi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. İç tutarlılık sonucu cronbach's alpha değeri .972 olarak tespit edilmiştir. Daha sonra ASK ölçeğinin her bir alt ölçeğine aynı test uygulanmıştır. Cronbach alfa değerleri sırasıyla 30 "tutum" maddesi, 40 "beceri" maddesi ve 27 "bilgi" maddesi için .93, .95 ve .92 tespit edilmiştir. Bu alfa katsayıları alt ölçeklerde çok yüksek derecede bir iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiştir. 97 maddelik uzun formun geçerliliğini ve güvenilirliğini belirlemek ve eğitim ve uygulamalarda kullanımını sağlamak için daha kısa bir versiyonun oluşturulması amaçlanmıştır. Bu amaçla Huston'da çocuk ve gençlik servisindeki 171 vaka çalışana ve süpervizöre, kültürel olarak farklı bir ortamda çalışmaya hazır olup olmamalarını değerlendirmek için 97 maddelik ASK ölçeği uygulanmıştır. Ölçeğin tutum, beceri ve bilgi alt ölçekleri yüksek güvenilirlikle test edilmiştir (30 "tutum" maddesi için .93, 40 "beceri" maddesi için .95 ve 27 "bilgi" maddesi için .92). Faktör analizleri, ASK ölçeğin 30 tutum maddesini 8 faktöre, 40 beceri maddesini 9 faktöre ve 27 bilgi maddesini 7 faktöre ayırmak için verimli bir şekilde uygulanabileceğini göstermiştir. Bu 24 faktör ASK ölçeğinin kısa versiyonunu oluşturmuştur. Kısa versiyon ASK Ölçeği 5'li likert tipinde derecelendirilmiş 24 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri 1= tamamen hazırlıksız, 2= biraz hazırlıksız, 3= hazırlıklı fakat pratiğe ihtiyacı var, 4=pratiğe hazır, 5= yetkin biçiminde derecelenmiş seçeneklere sahiptir. Ölçeğin alt boyutları ve örnek maddeleri şu şekildedir:

1. *Tutum Değerlendirme*. 8 madde içermektedir (1-8). Örnek maddeler: "1. Müracaatçılarımın kültürü hakkında bilgi edinmeye devam ederim.", "2. Müracaatçılarımın öz değerlendirmesini dinlemeye açtım."

2. *Beceri Değerlendirme*. 8 madde içermektedir (9-16). Örnek maddeler: “12. Görüşmeyi sonlandıran müracaatçının kültürel ritüellerine ve inançlarına saygı duyarım.”, “13. Uygun olmayan kültürel davranışları yargılamadan ele alırım.”
3. *Bilgi Değerlendirme*. 8 madde içermektedir (17-24). Örnek maddeler: “23. Son değerlendirmede kültürel açıdan uygun bilgiler kullandım.”, “24. Müracaatçının kültürel beklentileri hakkında bilgi sahibiyim.”

Ölçeğin puanlanmasında alt ölçeklere ait toplam puanların madde sayılarına bölünmesiyle elde edilen standardize değerler kullanılmaktadır. Aynı işlem ölçek bütünü için de yapılmaktadır. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Uygulamalarda, ölçeğin boyutları arasındaki korelasyon değerlerine göre alt ölçeklere ya da ölçek bütününe göre hesaplama yapılacağına karar verilmektedir.

Dil Geçerliliği

Leung ve Cheung’un (2013) “ASK Cultural Competency Self-Assessment Scale” adlı ölçeğinin Türkçeye uyarlanmasında sosyal hizmet alanında 5 akademisyen, iki çevirmen ve bir ölçme değerlendirmeciden destek alınmış ve şu aşamalar takip edilmiştir: Ölçeğin İngilizceden Türkçeye çevrilmesi (1), çevrilen ölçeğin kavramsal açıdan değerlendirilmesi (2), Türkçeye çevrilen ölçeğin tekrar orijinal dile çevrilmesi (3), çevirilen form ile ölçeğin orijinal halinin değerlendirilmesi ve uzman görüşüne sunulması (4) ve uzman görüşü alınarak son biçiminin verilmesi (5). Çeviri süreçlerini takiben, ölçeği test etmek amacıyla pilot uygulaması yapılmış, bu uygulamalara aktif olarak çalışan 24 sosyal hizmet uzmanı katılmıştır. Pilot uygulama sonrasında ölçeğe dil, anlaşılabilirlik ve kapsam bakımından *Ek-1*’de sunulan son hali verilmiş ve hazır hale getirilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmada toplam 246 sosyal hizmet uzmanına ulaşılmıştır. Uygulamalardan elde edilen 246 veri formu kullanılarak ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizleri yürütülmüştür. Ölçeğin geçerliği için doğrulayıcı faktör analizi yapılırken, güvenilirlik çalışması için Cronbach’s alpha katsayısı ile test-yeniden test yöntemi izlenmiştir. Toplam puanlar dikkate alınarak alt %27 ve

üst %27'lik gruplar oluşturulmuş ve grupların madde ortalamaları arasındaki farklar bağımsız örneklem t testi aracılığıyla incelenmiştir. Güvenirlik, geçerlik ve orjinal forma uyumun incelenmesi süreçlerinde sosyal hizmet ile ölçme ve değerlendirme alanlarından birer öğretim üyesinin görüşleri alınmıştır. Çözümlemeler sonucunda ölçeğin 24 maddelik ve 3 faktörlük original yapısına uyum sağladığı gözlenmiştir. Bu haliyle ölçeğe son hali verilerek uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Veri toplama aracından elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS (25) istatistiksel paket programı ile Amos (24) programlarından yararlanılmıştır. Ölçeğe yönelik yapılan tüm işlemler sonucunda, ölçeğin mevcut haliyle sosyal hizmet çalışanlarının kültürel yetkinlik düzeylerini belirleyebilecek bir araç olduğuna karar verilmiştir.

BULGULAR

“ASK” Ölçeğinin Doğrulamalı Faktör Analizi ve Geçerlilik

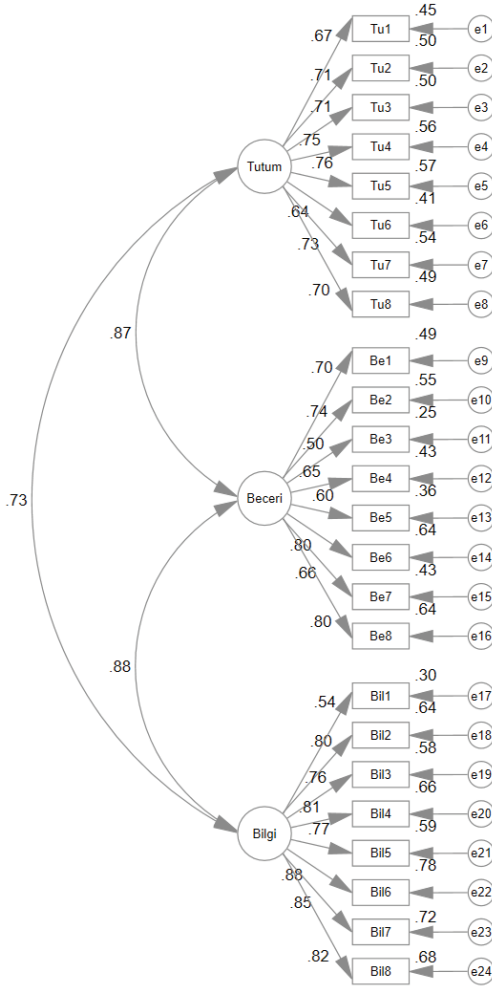
Çalışmada doğrulamalı faktör analizi yapılmıştır. Orijinal ölçekte öngörülen yapının doğrulanıp doğrulanmadığını test etmek amacıyla yapısal eşitlik modellemesi kurularak, ölçek üzerinde doğrulamalı faktör analizleri yapılmıştır. Çözümlemeler sonucunda ölçeğin uyum indekslerinin istenen aralıkta olduğu (TLI: 0,982; CFI: 0,940, GFI: 0,945, RMSEA: 0,071) görülmüştür (Leung and Cheung, 2013). Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 1’de verilmiştir:

Tablo 1. Ask Ölçeği Uyum İndeksleri

Değişken	χ^2	sd	χ^2/sd	GFI	AGFI	CFI	TLI	RMSEA
Ölçüt			≤ 5	$\geq ,85$	$\geq ,80$	$\geq ,90$	$\geq ,90$	$\leq ,08$
ASK Ölçeği	981,54	249	3,94	0,985	0,962	0,980	0,982	0,067

Tablo 1’deki bulgular incelendiğinde, X^2 değerinin serbestlik derecesine oranının istenilen aralıkta olduğu ($X^2 / sd = 2,08$) görülmektedir. Ölçeğe ait diğer uyum indeksleri de incelendiğinde (NFI: 0,982, RFI: 0,978, SRMR: 0,043), tüm değerlerin istenilen aralıkta ve çok iyi düzeyde uyum düzeyine sahip oldukları, kurulan modelin yüksek düzeyli uyum gösterdiği görülmektedir. Kurulan modele ilişkin parametre tahminlerini içeren yol grafiği Şekil 1’de verilmiştir:

Şekil 1. ASK Ölçeği Faktör-Madde Yapısına İlişkin Yol Diyagramı

Şekil 1'deki ASK Ölçeği standart katsayılarına ilişkin yol diyagramı incelendiğinde; faktör yük değerlerinin 0,54-0,88 değerleri arasında değiştiği belirlenmiştir. Bulgular ölçeğin uyum değerlerinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin tutum değerlendirme, beceri değerlendirme ve bilgi değerlendirme boyutları arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Pearson korelasyon analizi yapılarak Tablo 2'de verilmiştir. Son durumda ASK Ölçeği

Türkçe formu için tüm maddeler kabul edilmiş ve 24 maddelik bir yapı elde edilmiştir.

Tablo 2. Ask Ölçeği Alt Boyutlar Arasındaki Korelasyon

		Tutum Değerlendirme	Beceri Değerlendirme	Bilgi Değerlendirme
Tutum Değerlendirme	r	1	.788**	.714**
	p		.000	.000
Beceri Değerlendirme	r		1	.795**
	p			.000

Tablo 2'deki değerler incelendiğinde tutum değerlendirme boyutu ile beceri değerlendirme boyutu arasında $r=0.788$, bilgi değerlendirme boyutu arasında $r=0.714$ çok yüksek düzeyli ilişkiler gözlenirken, bilgi ve beceri değerlendirme boyutları arasında da $r=0.795$ çok yüksek düzeyli ilişkinin var olduğu görülmektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin tutarlı ölçümler yapabilme düzeyini incelemek için ölçek bütünü ve alt ölçeklere ait Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır. Bindak (2005), ölçeklerde güvenirliliğin, ölçeğin geçerliğinin sağlanması için önemli bir gereklilik olduğunu ifade etmektedir. Tezbaşaran (2008) güvenirliliğin hesaplanmasında, ölçülmesi amaçlanan tepkilerin sağlamlık düzeyinin güvenirlilik için belirlenen ölçütlere ve korelasyon analizi temelinde yürütülen madde çözümlenmeleri yardımıyla ortaya konulmasını önermektedir. Güvenirlilik konusunda ulaşılan bulgular Tablo 3'te verilmiştir:

Tablo 3. Bütün ve Alt Ölçekler İç-tutarlılık Katsayıları

Alt ölçek	Madde sayısı	Orijinal Ölçek	Cronbach's Alpha içtutarlılık katsayısı
Tutum Değerlendirme	8	0,930	0,875
Beceri Değerlendirme	8	0,950	0,864
Bilgi Değerlendirme	8	0,920	0,926
Ölçek bütünü	24	0,972	0,952

İç tutarlılık katsayısı ölçek bütünü için 0,952; tutum boyutu için; 0,875; beceri boyutu için 0,864; bilgi boyutu için 0,926 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin original formuna uyumlu olan bu değerler Türkçeye uyarlanan ölçeğin güvenilir bir araç olduğunu düşündürmektedir. Ayrıca güvenilirlik işlemlerini sağlamak amacıyla %27'lik alt ve üst gruplar arasındaki farklar incelenmiştir. Ulaşılan bulgular Tablo 4'te verilmiştir:

Tablo 4. Ask Ölçeği Alt ve Üst %27'lik Gruplar Arasındaki Farklar

Ölçüm	Sıra	f	X	ss	Madde- Toplam korelasyonu	sd	t	p
Ölçek bütünü	Alt%27	66	3,71	0,47		130	-21,293	0,000**
	Üst%27	66	4,94	0,06				
Mad. 1	Alt	66	3,35	1,00	,793**	130	-11,294	0,000**
	Üst	66	4,83	0,38				
Mad. 2	Alt	66	3,95	0,92	,739**	130	-8,235	0,000**
	Üst	66	4,92	0,27				
Mad. 3	Alt	66	4,20	0,79	,750**	130	-7,54	0,000**
	Üst	66	4,95	0,21				
Mad. 4	Alt	66	4,24	0,70	,723**	130	-7,621	0,000**
	Üst	66	4,94	0,24				
Mad. 5	Alt	66	4,14	0,72	,773**	130	-9,426	0,000**
	Üst	66	4,98	0,12				
Mad. 6	Alt	66	3,64	1,03	,724**	130	-9,853	0,000**
	Üst	66	4,94	0,30				
Mad. 7	Alt	66	4,39	0,74	,695**	130	-6,385	0,000**
	Üst	66	4,98	0,12				
Mad. 8	Alt	66	4,03	0,78	,770**	130	-9,773	0,000**
	Üst	66	4,98	0,12				
Mad. 9	Alt	66	3,47	0,96	,761**	130	-12,014	0,000**
	Üst	66	4,94	0,24				
Mad. 10	Alt	66	3,45	0,77	,820**	130	-14,985	0,000**
	Üst	66	4,94	0,24				
Mad. 11	Alt	66	3,23	1,02	,708**	130	-9,972	0,000**

	Üst	66	4,71	0,65				
Mad. 12	Alt	66	3,98	0,79	,758**	130	-9,846	0,000**
	Üst	66	4,97	0,17				
Mad. 13	Alt	66	3,64	0,87	,748**	130	-9,766	0,000**
	Üst	66	4,83	0,48				
Mad. 14	Alt	66	3,74	0,85	,839**	130	-11,535	0,000**
	Üst	66	4,97	0,17				
Mad. 15	Alt	66	4,12	0,80	,752**	130	-8,986	0,000**
	Üst	66	5,00	0,00				
Mad. 16	Alt	66	3,36	0,80	,879**	130	-16,683	0,000**
	Üst	66	5,00	0,00				
Mad. 17	Alt	66	4,32	0,71	,751**	130	-7,855	0,000**
	Üst	66	5,00	0,00				
Mad. 18	Alt	66	3,32	0,81	,846**	130	-14,808	0,000**
	Üst	66	4,89	0,31				
Mad. 19	Alt	66	3,80	0,73	,840**	130	-12,043	0,000**
	Üst	66	4,94	0,24				
Mad. 20	Alt	66	3,35	0,94	,847**	130	-12,936	0,000**
	Üst	66	4,91	0,29				
Mad. 21	Alt	66	3,45	0,79	,843**	130	-14,044	0,000**
	Üst	66	4,92	0,32				
Mad. 22	Alt	66	3,20	0,77	,907**	130	-19,048	0,000**
	Üst	66	5,00	0,00				
Mad. 23	Alt	66	3,48	0,83	,868**	130	-14,879	0,000**
	Üst	66	5,00	0,00				
Mad. 24	Alt	66	3,14	0,94	,852**	130	-14,825	0,000**
	Üst	66	4,92	0,27				

** p<,01

Yapılan çözümlemede (t (130): -21,29, p<,01) alt ve üst gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılıklar bulunduğu gözlenmiştir. Maddeler boyutunda inceleme yapıldığında, Ask ölçeğinin madde toplam ilişki düzeylerinin 0,70 ile 0,91 arasında olduğu ve t değerlerinin tümünde anlamlı olduğu (p<,001) gözlenmiştir. Tablodaki sonuçlar ölçek maddelerinin

güvenirlik düzeylerinin oldukça yüksek olduğunu ve ölçek bütünüyle uyum göstererek benzer davranışları ölçmeye yönelik oldukları söylenebilir.

SONUÇ

Bu çalışma, Leung ve Cheung (2013) tarafından geliştirilen “ASK Cultural Competency Self-Assessment Scale” adlı ölçeğin Türkçeye uyarlanarak, sosyal hizmet alanında ve diğer insani hizmet alanlarında çalışan meslekelemanlarının kültürel yetkinlik düzeylerini değerlendirmek amacıyla kullanılacak olan veri toplama aracının geçerlik ve güvenilirlik çözümlenmelerini içermektedir. Ölçekte yer alan 24 maddenin aritmetik ortalaması $X: 4,40$ ($ss:0,87$) olarak hesaplanmıştır. Çalışmada, orijinal ölçekte (Leung ve Cheung, 2013) öngörülen yapının doğrulanıp doğrulanmadığını test etmek amacıyla yapısal eşitlik modellemesi kurularak, ölçek üzerinde doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Çözümlenmeler sonucunda, X^2 değerinin serbestlik derecesine oranının istenilen aralıkta olduğu, ölçeğin uyum indekslerinin ve diğer tüm değerlerin istenen aralıkta ve çok iyi düzeylerde oldukları, bu çalışmada kurulan modelin orijinal İngilizce formula yüksek düzeyli uyum gösterdiği görülmüştür. ASK ölçeğinin güvenilirliğinin belirlenmesine yönelik olarak ölçek maddelerinin üst ve alt %27’lik gruplar açısından ayırt edicilik özelliklerinin bulunup bulunmadığı incelenmiş ve her maddenin ayırt ediciliğe sahip olduğu ve gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir. Ölçeğin hem bütün hem de alt ölçeklere ilişkin iç tutarlılık katsayılarının yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Tüm bu sonuçlar neticesinde, uyarlanan ölçeğin, sosyal hizmet uzmanlarının, alan öğrencilerinin ve diğer insani hizmet sunan meslek elemanlarının kültürel yetkinlik düzeylerini belirlemede kullanılabilecek, geçerli, güvenilir bir araç olduğu ve çalışmada ulaşılan sonuçların ilgili literatüre katkıları sunacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Abe, Y. (2019). Use of analogy in the development of intercultural competence. *Philosophies*, 4(2), 25.
- Akarçay Ulutaş, D. (2020). Sosyal Hizmette Kültürel Yetkinlik Eğitimi: İçeriğe Yönelik Bir Sistemik Derleme Çalışması. *Journal of Society & Social Work*, 31(3).
- Alizadeh, S. and Chavan, M. (2016). Cultural competence dimensions and outcomes: a systematic review of the literature. *Health & Social Care in the Community*, 24(6), e117-e130.
- Arat, G. and Kerelian, NN. (2019). Reshaping the social work education system toward cultural competency: The Hong Kong case. *International Social Work*, 62(1), 316-329.
- Bindak, R. (2005). İlköğretim Öğrencileri İçin Matematik Kaygı Ölçeği. *Fırat Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 17(2), 442-448.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları. Ankara: Pegem Akademi.
- Cross, Tl. (1989). Towards a culturally competent system of care: A monograph on effective services for minority children who are severely emotionally disturbed.
- DESA (Department of Economic and Social Affairs, 2019) *International Migrant Stock 2019: Country profile Turkey*, Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2020, <https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/countryprofiles.asp>.
- Edwards, JB. (2016). Cultural Intelligence for Clinical Social Work Practice. *Clinical Social Work Journal*, 44: 211-220
- Feize, L. (2015). Development of self-awareness and cultural competency in social work education (Doctoral dissertation, College of Social Work, University of Utah).
- Geertz, C. (2010). Kültürlerin Yorumlanması, (Çeviri: Hakan Gür), Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Henderson, S., Horne, M., Hills, R., & Kendall, E. (2018). Cultural Competence in Healthcare in The Community: A Concept Analysis. *Health & Social Care in the Community*, 26(4), 590-603.
- Jani, J. S., Osteen, P., and Shipe, S. (2016). Cultural Competence and Social Work Education: Moving Toward Assessment of Practice Behaviors. *Journal of Social Work Education*, 52(3), 311-324.

Leung, P., and Cheung, M. (2013). Factor Analyzing The “ASK” Cultural Competency Self-Assessment Scale for Child Protective Services. *Children and Youth Services Review*, 35(12), 1993-2002.

Levin-Keini, N., and Ben Shlomo, S. (2017). Development of Cultural Competence Among Social Work Students: A Psychoanalytic Perspective. *Social work*, 62(4), 349-357.

Lum, D. (2010). Culturally competent practice: A framework for understanding. Nelson Education.

Nadan, Y. (2016). Teaching note—revisiting stereotypes: Enhancing cultural awareness through a web-based tool. *Journal of Social Work Education*, 52(1), 50-56.

NASW (National Association of Social Workers, 2015). *NASW Standards for Cultural*. Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2020, <https://www.socialworkers.org/practice/practice-standards-guidelines>.

Nguyen, P. V., Naleppa, M., & Lopez, Y. (2020). Cultural Competence and Cultural Humility: A Complete Practice. *Journal of Ethnic & Cultural Diversity in Social Work*, 1-9.

Nylund, D. (2006). Critical multiculturalism, whiteness, and social work: Towards a more radical view of cultural competence. *Journal of Progressive Human Services*, 17(2), 27-42.

Olsen, L., Bhattacharya, J. and Scharf, A. (2006). *Cultural Competency: What It Is and Why It Matters*. California Tomorrow.

Rosen, D., McCall, J., and Goodkind, S. (2017). Teaching Critical Self-Reflection Through the Lens of Cultural Humility: An Assignment In A Social Work Diversity Course. *Social Work Education*, 36(3), 289-298.

Shaikh, N. (2018). An examination of Social Dominance Orientation and Cultural Competence of Social Workers (Doctoral dissertation).

Simmons, C. S., Diaz, L., Jackson, V. and Takahashi, R. (2008). NASW Cultural Competence Indicators: A New Tool for the Social Work Profession. *Journal of Ethnic & Cultural Diversity in Social Work*, 17(1), 4-20.

Sousa, P. Almeida, JL. (2016). Culturally sensitive social work: Promoting cultural competence. *European Journal of Social Work*, 19(3-4), 537-555.

Tabachnick, B. G. and Fidell, L. S. (2001). *Using Multivariate Statistics* (4th ed.). New York, NY: Harper Collins.

Tezbaşaran, A. (2008). Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

Uzunaslın, Ş., ve Gökçearsın, E. (2019). Sosyal hizmet uygulamalarında kültürel yetkinliği geliştirmenin önemi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(1), 213-230.